

Utviklingsredegjørelse 2021 - 2025

Faglig råd for frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign

**Frisør, blomster, interiør og
eksponeringsdesign**

November 2024

Innhold

Kort om arbeidet med rapporten	2
Sammendrag	3
1 Grønn omstilling – Utviklingstrekk og trender	4
Grønnvasking.....	4
Betydning for utdanningstilbudet	4
Anbefalinger.....	5
2 Bærekraftig utvikling som tverrfaglig tema i læreplanene	7
Betraktninger, kompetansebehovet og anbefalinger.....	7
3 Grønn og digital «tvillingomstilling»	8
Utviklingstrekk	8
Betydning for utdanningstilbudet	8
Kompetanse	8
Anbefalinger	8
4 Grensesnittet fagopplæringen og fagskole-studier	9
Betraktninger og anbefalinger	10
5 Tematiske dypdykk	11
Mulig kryssløp?	11
Praktiseres vg1 i henhold til intensjonen i læreplanene?	11
Anbefalinger	12

Kort om arbeidet med rapporten

Faglig råd frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FRFBIE) viser til Utdanningsdirektoratets oppdrag til de faglige rådene i mai 2023 om å utarbeide en utviklingsredegjørelse.

I henhold til Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2021–2025, skal de faglige rådene utarbeide en utviklingsredegjørelse i løpet av oppnevningsperioden. Den skal gjøre rede for den faglige utviklingen og endringer i bransjen som får betydning for utdanningstilbudet. Formålet med utviklingsredegjørelsene er å gi utdanningsmyndighetene:

- oversikt over antatte utviklingstrekk og trender i bransjer/sektorer frem i tid, som kan ha betydning for utdanningstilbudet
- refleksjoner over hvordan etablerte yrkesfaglige utdanningstilbud møter og/eller bør møte utviklingstrekkene og dermed fremtidens kompetansebehov

FRFBIE har arbeidet med utviklingsredegjørelsen etter felles oppstartskonferanse høsten 2023. Fire grupper arbeidet etter tema, og arbeidsskjemaene fra Utdanningsdirektoratet er lagt til grunn. Temaene og strukturen i rapporten følger stort sett oppbyggingen av spørreskjemaene.

Arbeidsgruppene har basert seg blant annet på erfaringsbasert kunnskap fra skole, bransjer, samt rapporter og publikasjoner. En arbeidsgruppe har gjort et tematisk dypdykk og har med en spørreundersøkelse til videregående skoler fått nyttig materiale som kunnskapsgrunnlag. Denne gruppa har også sett på temaet Grønn og digital «tvillingomstilling»

Sammendrag

Grønn omstilling og bærekraftig utvikling

Grønn omstilling og bærekraft selger i bransjene og det er med bekymring vi ser en utvikling av grønnvasking. Det er et stort kompetansebehov i skolen og i bedrifter for å kunne gjøre gode vurderinger og valg når det gjelder produkter som brukes.

Bransjen består stort sett av små bedrifter som mangler ressurser og midler for å drive grønt og bærekraftig. Det er behov for en større innsats for å implementere kompetanse i skolen og i bedrifter, slik at målene om grønn omstilling og bærekraftig utvikling kan nås. Dagens tilbud om kompetanseheving er ikke tilstrekkelig. Fagspesifikke tilbud og krav til videreutdanning for å ivareta målene i læreplanene må på plass. En objektiv instans hvor man kan hente kunnskap er også en mulighet.

En definering av grønn omstilling og bærekraftig utvikling, kan bidra til at kompetansemålene i læreplanverket blir tydeligere. Det som handler om miljø bør kanskje defineres tydeligere i læreplanverket for å sikre at det ivaretas i utdanningsprogrammet for frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FBIE).

Grønn og digital «tvillingomstilling»

Grønn og digital omstilling går hånd i hånd. Kunnskap om hvordan digitale verktøy kan gjøre fagene grønnere, blir stadig viktigere. Det må være tilgang til oppdatert utstyr i skolen og utstyret må gjenspeile det man møter i arbeidslivet. Selv om ikke skolene kan være førende for utviklingen, er det viktig å gi elevene nødvendig kompetanse slik at de er rustet for endring og omstilling i arbeidslivet. Mulighetene er store innenfor fagene i FBIE, men det er usikkerhet hvor sterkt grønn og digital utvikling står i yrkene knyttet til utdanningsprogrammet.

Fagopplæring og høyere yrkesfaglig utdanning

Det fremheves at utdanningen på videregående nivå, skal være det grunnleggende som man kan bygge videre på med fagskoletilbud. Fagskoler er en naturlig arena for videreutdanning blant annet innen grønn omstilling og bærekraft for fagene.

Maskør- og parykkmakerfaget er det faget hvor det spesielt er et behov for videreutvikling og spesialisering. Utdanningstilbud på høyere nivå kan bidra til påfyll av kompetanse som etterspørres i bransjen, og det kan gjøre faget mer attraktivt. Faget er lite, og man ser for seg at et samarbeid med for eksempel sømfagene (håndverk, design og produktutvikling, HDP) kan gi mer stabile og varige tilbud på et høyere faglig nivå.

Tematiske dypdykk

Rådet har trukket fram egne temaer de mener det er behov for å se nærmere på:

1. En undersøkelse av strukturen i utdanningsprogrammet som grunnlag for om det er behov for kryssløp fra vg2 interiør og eksponeringsdesign til vg3 salgsgag.
2. Praktiseres vg1 i henhold til læreplanene? Resultater fra en spørreundersøkelse gir kunnskapsgrunnlag for å vurdere om det kan gjøres noen endringer i læreplanen.

Grønn omstilling

Utviklingstrekk og trender

Det er en forståelse for at grønn omstilling og bærekraft selger i våre bransjer. For eksempel brukes grønne argumenter i markedsføringen. I frisørbransjen markedsføres økologiske produkter, men merkeordningen kan ofte være kommersielt betinget og det gir ingen sikre holdepunkter for at innholdet faktisk er økologisk.

Grønnvasking

Kunnskapsnivået om grønn omstilling og bærekraft er for lav i bransjene og det er ressurskrevende for små bedrifter å prioritere dette. Derfor ser vi med bekymring på utviklingen av grønnvasking som skaper usikkerhet og kan føre til manglende tillitt for både ansatte og forbrukere. Begrepet et mer miljøvennlig produkt, kan i og for seg være riktig, men det behøver slett ikke være miljøvennlig.

Enkelte produkter og utstyr som bransjene bruker er direkte miljøfiendtlige. Fra frisørbransjen nevnes aluminiumsfolie som kunne vært samlet inn og resirkulert da aluminium er en begrenset ressurs som er relativt enkelt å gjenvinne. Innen blomsterdekoratørfaget er bruk av Oasis, et ikke nedbrytbart oljeprodukt, et problem. Produktet brukes i store mengder, spesielt i forbindelse med bisettelser, som igjen skaper unødig mengder søppel.

Utfordringene er kjent i bransjene, men økonomiske årsaker gjør at de fleste velger å jobbe som før. Det settes ikke av tid, penger eller ressurser for å få til alternative miljømessige endringer. Store aktører som Mester Grønn har ressurser og jobber med å finne løsninger på en del områder, men også der tar omstilling tid.

Bransjene venter på lovendringer/forbud. For små selvstendige bedrifter i blomsterbransjen vil de nok ikke slutte å bruke Oasis før et godt alternativ kommer på markedet, eller det kommer et forbud. Det samme gjelder frisørbransjen og bruken av for eksempel aluminiumsfolie og fargetuber.

Betydning for utdanningstilbudet

Bransjen fokuserer på «det grønne» og «bærekraft» *Fokus på bærekraft*¹, og dette selger² Økt fokus på grønt skifte og bærekraftige produkter er positivt. Utfordringen er å kunne vurdere produktene og ta selvstendige valg, når nødvendig kompetanse mangler.

Kompetansen om bærekraft i de ulike bransjene mangler på de fleste nivå. Det mangler kunnskap om alt fra avfallshåndtering til produksjonsprosesser og Co2 avtrykk. Vi ser at det er behov for en egen instans som kan kartlegge behov for tiltak og sørge for informasjon ut til bransjene.

¹ <https://frisorfaget.no/content/fokus-pa-baerekraft>

² <https://www.tendenz.net/post/18281724/harproduktene-som-er-bra-for-bade-deg-og-miljoet>
<https://www.loreal.com/nb-no/nordics/pages/commitments/l-oreal-for-the-future-nordics/>
<https://education.wella.com/course/view.php?id=10092>

Behovet for kompetanse om grønn omstilling er stort i bransjen og i skolen. Bærekraftsmål er i svært liten grad dekket i utdanningstilbudet da generell kompetanse om grønn omstilling og bærekraft er mangelfull. Det forventes at alle følger regelverket i Norge, og vi har et «tillitsbasert samfunn». Likevel er det lite fokus på å sørge for at kunnskapen er til stede, og det utføres få kontroller.

Læreplanmålene i LK 20 er laget uten krav om mer faglig og relevant kompetanse, hverken i skolen eller lærebedrifter. Hvordan skal vi sikre god opplæring i tverrfaglig tema som: *“bærekraftig utvikling bygger på forståelsen av sammenhengen mellom sosiale, økonomiske og miljømessige forhold. Menneskehetens levesett og ressursbruk har konsekvenser lokalt, regionalt og globalt”*

Eller mer konkrete læreplanmål som: *“utforske og beskrive produkters egenskaper, virkemåter og påvirkning på helse og miljø»*

Muligheter for videreutdanning og faglig påfyll innenfor grønn omstilling og bærekraft finnes blant annet på fagskolenivå³. Det registreres imidlertid at det er lav søking til slike tilbud, noe som dessverre kan føre til at de legges ned.

Et bedre fagspesifikt tilbud og kompetanseheving for lærebedriftene, instruktører, faglige ledere og yrkesfaglærere savnes. Det må stilles krav til videreutdanning for å ivareta målene om bærekraftig utvikling i læreplanene. Kunnskapen finnes, men det er usikkert om den tas i bruk.

Fagforbundet Frisørenes fagforening har for eksempel jobbet med temaet kjemi, allergier og allergiske reaksjoner i mange år, og første utgave av *Grønn frisør*⁴ kom i 2008. Den beskrev bransjens utfordringer og refererte til daværende lovverk. Derfor læreplanmål som: *utforske og beskrive produkters egenskaper, virkemåter og påvirkning på helse og miljø*

Flere publikasjoner belyser temaet og bransjens utfordringer. Et Erasmus + prosjekt⁵ handler om fremtidige ferdigheter for et bedre liv i miljøvennlig salong og tar sikte på å kombinere bærekraftige ideer gjennom utdanning og opplæring med innovative ideer.

En bacheloroppgave fra 2022 undersøker i hvilken grad forholdene ligger til rette for en bærekraftig utvikling og frisørbransjen i Norge⁶.

Anbefalinger

Mangelen på kompetanse må synliggjøres. Nær samtlige bedrifter i programområdets fag er små og har ikke midler eller ressurser for grønn omstilling. Utgiftene med nytenking rundt bærekraft og innovasjon må tas samlet for småbedrifter, og det må støttes økonomisk for igangsettelse.

Det anbefales å se på muligheten for å opprette noe i likhet med GRIP (grønt i praksis). GRIP

³ Fagskolen i Viken: [Frisør- og hudpleiefag](#)

⁴ [Fagforbundet: Grønn frisør En sunn og trygg arbeidsplass](#)

⁵ Sustainable Salon [Sustainability standard for schools and companies in the Hair and Beauty sector](#)

⁶ Høgskulen på Vestlandet: [Bærekraftig utvikling i frisørbransjen, Andersson, Aastorp, Sørheim, Skulstad, Andersson](#) (2022) side 14/15, 18,21 og 32

var en stiftelse under Miljøverndepartementet som arbeidet med bærekraftige tiltak i ulike bransjer, og formidlet informasjon ut til disse. En slik instans kan formidle kunnskap om hvilke valg som er mest bærekraftige til skoler og bedrifter. For at det skal være mulig å nå målene i læreplanen oppfordres det til et samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet og Klima- og miljødepartementet.

Det må stilles krav til skoler og lærebedrifter om kompetanseheving/videreutdanning for å ivareta endringene i læreplanene.

Bedriftene har behov for mer fagspesifikke kurs. Kompetansepakkene fra Utdanningsdirektoratet er for generelle og berører temaet grønn omstilling liten grad.

Et ressurscenter hvor kompetanse og ressurser er samlet er nødvendig hvis vi skal nå bærekraftmålene og få til en endring i våre bransjer med små bedrifter.

I Danmark er det utviklet en app som hjelper med å unngå problematiske stoffer. Man kan se for seg muligheten for utvikling av en lignende app med oppdatert kunnskap om miljøfiendtlige stoffer og avfallshåndtering som kan fungere som et verktøy for skoler og bedrifter.

Bærekraftig utvikling i læreplanverket

Betraktninger, kompetansebehovet og anbefalinger

Bærekraftig utvikling er ett av de tverrfaglige temaer som inngår i overordnet del av læreplanverket. Målene for hva elevene skal lære innenfor et tverrfaglig tema uttrykkes i kompetansemål i faget.

Bransjene gir uttrykk for å drive bærekraftig utvikling. Problemet eller utfordringen er ofte manglende kompetanse og usikkerhet om hvor man kan finne kompetanse eller kunnskap om temaet.

Det som står om bærekraftig utvikling i læreplanverket er svært omfattende. Det kreves mer kompetanse enn hva de som utøver fagene ute i bedriftene har av kunnskap og ressurser innenfor bærekraftig utvikling.

I læreplanen for Vg1 frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign står det at det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling handler om å *«ta etiske og miljøbevisste valg gjennom kunnskap om produkter, materialer, vedlikehold av verktøy og skapende arbeid. Det handler også om å forvalte, utnytte og gjenbruke ressurser i produksjon og å reflektere over hvordan bærekraftige valg kan påvirke samfunnet og naturen.*

I læreplanen for Vg3 blomsterdekoratørfaget står det at det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling handler *«om å nytte kunnskapen om bærekraftig ressursforvaltning. Det handler om etisk refleksjon rundt ressursutnytting, gjenbruk og avfallshandtering av materiale. Vidare handler det om kritisk å vurdere bærekraftig drift og produksjon for å kunne ta etiske og miljømedvitne val ved bruk av botaniske materiale og støttemateriell, og om å forstå konsekvensene av vala i eit lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv.*

Likevel mener arbeidsgruppa at slik bærekraftig utvikling er uttrykt i kompetansemålene i læreplanene er temaet godt egnet til å vise bærekraft i praksis. Man kan nok si at læreplanverket var/er noe «forut» for sin tid, men like fullt et mål. Det forutsetter imidlertid at lærere, faglige ledere/instruktører i bedrift som bruker læreplanverket må ha kompetanse på området.

Erfaringen er at det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling velges bort ved valgfrihet, grunnet knappe ressurser i små håndverksbedrifter. I dag er det et krav at farlig avfall skal leveres, men dette skjer ikke. En årsak er at kontrollinstanser ikke følger opp med tilsyn. Dette må tydeliggjøres i regelverket.

Kanskje det som handler om miljø bør defineres tydeligere i læreplanverket for å sikre at det ivaretas i utdanningstilbudet.

3. Grønn og digital «tvillingsomstilling»

Digitale teknologier kan bidra til det grønne skiftet og et mer klima- og miljøvenning samfunn. Innen våre bransjer og sektorer ser vi følgende utviklingstrekk:

- Digitale flater blir i stor grad brukt til presentasjon av ide, markedsføring og konsept for kunde.
- Digitale alternativer til fysiske møter
Presentasjon for kunde og samarbeid kan i noen grad skje via digitale alternativer til fysiske møter.
- Kompetanseheving
Noe kompetanseheving kan skje digitalt, men mye av kompetansen må også innøves gjennom praktisk arbeid under veiledning.

Utviklingen åpner for å bruke kunstig intelligens (KI) til å simulere og planlegge for eksempel interiør/ messestand for å kunne beregne materialbehov for å avdekke designutfordringer og å minimere materialsvinn. Samtidig kan bruk av bilder og KI skape en utfordring i forhold til lagring og energibruk for servere (datalagringsservere).

Bruken av digitale flater til å dele materialkompetanse og gjenbruksmateriale bidrar til grønn og digital omstilling.

Betydning for utdanningstilbudet

Kjennskap til digitale verktøy og tjenester blir viktigere. Elevene trenger å ha tilgang til oppdatert og nytt utstyr som gjenspeiler utstyret man møter i arbeidslivet. Bevissthet rundt og kunnskap om hvordan digitale verktøy kan gjøre faget grønnere blir viktigere.

Kompetanse

Digital kompetanse knyttet til programfagene er godt dekket i læreplanene, men den digitale bruken er ikke knyttet opp til grønn omstilling.

Anbefalinger på kort og lengere sikt

- KI og bruk av dette i programfagene må muligens presiseres i læreplanen
- Øke den digitale kompetansen til lærere og elever, og legge til rette for oppdatert utstyr som gjenspeiler arbeidslivet
- Øke kompetansen om tvillingsomstilling (twin transition)

Det synes ikke som om tvillingsomstilling står sterkt i yrkene knyttet til utdanningsprogrammet FBIE. Bransjen er stadig i endring og skolen må følge endringene som skjer i yrkene. Utdanningen kan ikke være førende for utviklingen, men vi kan gi elevene kompetanse som kan brukes til endring og omstilling, når de etter hvert begynner å jobbe i bransjen.

Det er samtidig vanskelig å se hvor skolene skal hente kompetanse rundt dette så lenge bransjen ikke har gått inn i en grønn og digital tvillingsomstilling.

Det blir spennende å se hvordan fagene utvikler seg fremover. Innholdet i opplæringen må hele tiden være i tråd med det bransjen etterspør, så det å holde læreplanene oppdatert i forhold til utviklingen vil være en kontinuerlig oppgave.

Fagopplæringen og fagskole-studier

Betraktninger

FRFBIE ser mest sammenhenger mellom de to nivåene. Vgo-opplæringen skal være den grunnleggende utdanningen som man kan bygge videre på med fagskole-studier. Fagskole-studier kan bidra til fordypning innenfor elementer/retninger innenfor faget. Moduler på fagskole-studier vil kunne bidra til å gjøre utdanninger innenfor FBIE mer attraktive da elevene ser muligheter til en utdanning på nivå over grunnutdanningen. Det etterspørres fagskoleutdanning i miljø og bærekraft som ikke er påvirket av salg og markedsføring.

Maskør- og parykkmakerfaget er det lærefaget hvor det tydeligst går fram av innspill fra FRFBIE at faget ikke er helt dekker behovene og etterspørselen i bransjen. Det pekes på flere ulike årsaker til at faget er lite, som blant annet lav status, delvis dårlig tilgang på læreplasser samt dårlige lønn- og arbeidsvilkår i bransjen.

Kompetansen læringene tilegner seg gjennom lærefaget maskør- og parykkmakerfaget treffer på enkelte områder ikke helt bransjens behov. Det pekes på at teoridelen er mangelfull, og at faget også med fordel kan favne bredere enn mot opera og teater. Det kan inkludere områder som for eksempel spesialeffekter, film, mote, maske og dukkemaker.

FRFBIEs undersøkelser viser at bransjen til dels rekrutterer fra flere andre utdanningsnivåer og fag. Selv om faget er et lærefag i videregående opplæring, ønsker bransjen seg i stor grad voksne søkere med arbeids- og livserfaring, og gjerne folk som allerede har et fagbrev som frisør.

Grunnutdanningen i maskørfaget mangler teoriundervisning. Dette gjelder både motehistorie, tekstanalyse, manusarbeid og forslag til design sett i sammenheng med hva som er tilgjengelig av ressurser. De ansatte på teatrene som har gått på Westerdahls, Dresden kunsthøyskole Theatre Design eller Dramatiska Institutet i Stockholm har i større grad denne kompetansen.

I forbindelse med oppdraget fra Utdanningsdirektoratet og Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse om kartlegging av utfordringer knyttet til små fag og mulig fagskoletilbud mente bransjen

- at det kan være uheldig hvis tilbudet på videregående nivå blir erstattet med fagskoletilbud for maskør -og parykkmakerfaget, alternativt ønsker bransjen at faget løftes til bachelor nivå.
- at behovet for tilstrekkelig praksis i opplæringen ikke blir ivare tatt på en fagskole om man ikke har relevant erfaring eller svennebrev fra før.
- at mange ser for seg en bachelor nivå, når de må ta studielån for en utdanning.
- at muligheten til å ta svennebrev som elev og privatist må bestå. (tilsvarende ordning som de har i Sverige og Tyskland).
- at det er frykt for at fylkeskommunen legger ned utdanningstilbudet dersom det er for få søkere i et lite og verneverdig fag.
- at utdanningen bør favne bredere for å få nok søkere, de bør også inkludere film, mote bransjen og for eksempel protese og dukkemaker.
- at utdanningen også bør inneholde den teoretiske delen og at samarbeid med andre teaterkunstfag vil kunne gi bedre og relevant opplæring.

Anbefalinger til Utdanningsdirektoratet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse eller Kunnskapsdepartementet

Fagskoletilbud knyttet til frisørfaget er for ferske til at det kan vise til erfaringer. I blomsterdekoratørfaget tilbys det fagskoletilbud innenfor Planteinstallasjoner (60 studiepoeng) og «Eksperimentering med plantematerialer som har fokus på bærekraft» (30 studiepoeng). Disse fagskoletilbudene gir en personlig fordypning og videreutvikling i faget. Det er et ønske å få tilbake fagskoletilbudet i å drive butikk.

Undersøkelser av kompetanse- og rekrutteringsbehovet for maskør- og parykkmakere i bransjen viser at det er et tydelig behov for videreutvikling av faget. Det må imidlertid utredes nærmere hvilke muligheter som finnes før man vil komme med en konkret anbefaling om hvordan faget bør videreutvikles. Dette gjelder også om faget bør utvikles innenfor gjeldende tilbudsstruktur eller om det kan videreutvikles med spesialisering i høyere yrkesfaglig utdanning. Dette er ikke nye problemstillinger; i 2011 ble det laget en rapport fra arbeidet om utdanning for små fag i Norden⁷

En eventuell spesialisering i maskør- og parykkmalerfaget i høyere yrkesfaglig utdanning mener FRFBIE må bygge på relevant fag- eller svennebrev eller realkompetansevurdert praksis, og at tilbudet må inneholde praksis. En spesialisering i faget på fagskolenivå kan ifølge rådet styrke den teoretiske delen av opplæringen og gi faget større faglig tyngde. Det gir muligheter for at faget kan favne bredere enn i dag, samtidig som studenter kan spesialisere seg i faget.

Det pekes videre på muligheter for å utvikle faget med videreutdanninger og spesialisering i høyere utdanning. I den sammenheng peker FRFBIE på at man bør vurdere muligheter for samarbeid med aktører i scenekunstfagfeltet som har forelesninger og fag med relevans for maskør- og parykkmakeren, og at en slik spesialisering bør favne bredt geografisk.

Det anbefales å utrede videre om utdanningen kan være slik bransjen ønsker.

For et bredere kunnskapsgrunnlag anbefales det å se til for eksempel Dramatiske instituttet i Stockholm⁸ og Dresden kunsthøgskole⁹ Theatre Design | HfBK Dresden University of Fine Arts der mange ansatte på teatrene i Norge og har vært studenter. Det skal nevnes at dette også er små miljøer. Dramatiske instituttet i Stockholm har for eksempel opptak av 4 studenter annethvert år.

Muligheter som bør/kan diskuteres videre:

- Maskør- og parykkmakerfaget kan samarbeide med søm- og tekstilhåndverkfagene (HDP) i enkelte fag hos for eksempel Kunsthøgskolen (Khio) i Oslo. Khio har mange fag og forelesninger som har stor relevans og likhetstrekk.
- Finne de felles teoretiske fagene som andre små og store fag har, som for eksempel, motehistorie, tegning, planlegging og dokumentasjon.
- Det kan skapes et tilbud for studenter fra hele Norden.
- Vurdere om utdanningen kan inngå i hele scenekunstfagfeltet.

⁷ [Rapport Nordisk råd oppdragsbrev 01-11\(1\).pdf](#)

⁸ Stockholms kunstneriske høgskole: www.uniarts.se;)

⁹ Dresden kunsthøgskole: [Hochschule für Bildende Künste | Startseite](#)

Dersom fagskoletilbud er aktuelt, bør inntakskravet være 5 år relevant praksis eller svennebrev. Inntakskravet bør gjelde alle fag i FBIE for å bevare fagskolen som et høyere nivå enn grunnopplæringen.

Rådet foreslår å se på Interiørfaget og mulige alternativer i dagens tilbud og videreutdanning på fagskolenivå.

Tematiske dypdykk

Dypdykk 1: Mulig kryssløp?

Arbeidsgruppa har sett på strukturen i utdanningsprogrammet og undersøkt om det bør utredes om det bør lages et kryssløp til salgsfaget etter vg2 interiør og eksponeringsdesign. Mange av elevene kommer i jobb i varehandel (møbelbutikker maleforretning) etter oppnådd yrkeskompetanse som interiørkonsulent. De stiller med færre rettigheter i arbeidslivet ettersom de ikke har fagbrev (kun yrkeskompetanse). Samtidig er det behov for kompetanse om interiør og eksponeringsdesign inn i varehandelen.

En interiørkonsulent jobber med planlegging av gode funksjonelle og estetiske løsninger for innredning av rom og etter vg3 interiør kan elevene tegne, planlegge og presentere ulike interiørløsninger for både private og offentlige rom. Denne kompetansen er attraktiv og gir andre jobbmuligheter enn det som er direkte knyttet til varesalg i butikk. Dersom det opprettes et kryssløp etter vg2, tror vi at de fleste elevene fortsatt vil fullføre vg3 interiør og bli interiørkonsulenter, men for noen elever vil det være en fin mulighet å kunne komme ut i lære og å jobbe med direkte salg.

Det er ifølge opplæringskontor som vi har vært i kontakt med, behov for lærlinger i salgsfaget med kompetanse innen interiør og eksponeringsdesign. Særlig møbelbransjen ønsker lærlinger med fagkompetanse utover det de har fra vg2 salg og reiseliv.

Anbefaling

Vi ønsker at det utredes om det kan være aktuelt med et kryssløp fra vg2 interiør og eksponeringsdesign til vg3 salgsfaget. Rådet vil derfor legge et forslag om dette inn i portalen for endringer av den yrkesfaglige tilbudsstrukturen.

Dypdykk 2: Vg1 året, praktiseres det i henhold til læreplanene?

Arbeidsgruppa ønsket å undersøke hvordan utdanningsprogrammet FBIE organiseres gjennomføres på de ulike skolen rundt om i landet. Vi har laget en undersøkelse og innhentet opplysninger. Disse opplysningene vil vi bruke som grunnlag for å vurdere om det må gjøres noen endringer i læreplanen.

Vi ser av svarerne på undersøkelsen at yrkesrettingen ut fra elevens ønske praktiseres ulikt på skolene. Noen skoler lar ikke elevene velge yrke i det hele tatt, mens andre deler elevene inn i klasser ut fra valgt yrke. Noen skoler kontakter elevene før skolestart og deler elevene inn i permanente klasser (frisørklassen, interiørklassen osv). Noen skoler har også en mer dynamisk tilnærming hvor elevene kan velge yrke fra oppgave til oppgave og der elevene også har felles undervisning om emner som er felles for alle yrkene.

Undersøkelsen viser at det er stor variasjon på landsbasis og vi stiller spørsmål om det bør være mer presisert i læreplanen hva som kreves av opplæringen i forhold til yrkesretting ut ifra elevens ønske og interesse.

Vi mener også at det på noen skoler ser ut til å bli faglig spisset i for stor grad i vg1, slik at elevene i praksis ikke kvalifiserer faglig for alle videre vg2 fag.

Blir noen elever fratatt muligheten for å jobbe med et valgt yrke på grunn av manglende kompetanse hos lærerne?

Vi ser også av undersøkelsen at mange av skolene synes det er vanskelig å få dekket bredden av relevant kompetanse inn i programfagstimene og at elevene blir prisgitt lærerens fagbakgrunn og manglende bredde-kompetanse. Dette er særlig en utfordring på mindre skoler med bare en klasse og en lærer.

Anbefaling

Rådet ønsker at det blir en gjennomgang av om læreplanene våre er tydelige nok i forhold til kompetansekrav for lærerne og faglig yrkesretting for elevene på vg1 FBIE.

Undersøkelsen gir en oversikt over tilbudet nasjonalt i dag. Økonomi og elevtall styrer tilbudene hos fylkeskommunene og vi ser at det etter hvert har blitt lagt ned flere vg2 tilbud på landsbasis. Dermed vil noen fag som eksempelvis blomsterdekoratørfaget kunne miste potensielle lærlinger/yrkesutøvere. Elever som egentlig ønsker seg faget, men som ikke ønsker å flytte på hybel i ung alder til en annen landsdel for å få utdannelsen. Det kan også være vanskelig for den enkelte elev å finne frem til tilbud som ikke finnes i eget fylke og prosessen med å få søkt er vanskelig å finne frem i. Det bør også bli bedre kjent at det er mulig å gå ut i lære etter vg1.

Vi ser at utdanningsprogrammet FBIE har blitt mer yrkesrettet etter fagfornyelsen og deling av Design og håndverk til HDP og FBIE. Elevene får jobbe praktisk fra dag en, noe vi erfarer er viktig ettersom mange mangler grunnleggende ferdigheter i å bruke hendene til praktisk arbeid. Flere skoler melder tilbake at elevenes erfaringer og ferdigheter i å utføre enkle håndverksteknikker (som for eksempel å klippe) har dalt de siste årene. Vi ser et behov for å styrke undervisningen av elevenes praktiske ferdigheter i grunnopplæringen.

Det er positivt både for bransjen og elevene at vg1 FBIE har blitt mer yrkesrettet. Samtidig erfarer vi at blomsterdekoratørfaget har blitt veldig lite, og i flere fylker mangler de et vg2 – tilbud. Det bekymrer oss at blomsterdekoratørfaget innværende år ifølge vilbli.no¹⁰ kun tilbys i fylker sør for Trøndelag og heller ikke i Innlandet.

¹⁰ <https://www.vilbli.no/nb/no>